

Kostnadene ved norsk krigsdeltakelse i Afghanistan og Libya

Organisasjon: Norges Fredslag

Org.nr.: 886028032

Kontaktperson: Fredrik Heldal. E-post: fredrik@fredslaget.no.

Tlf.: 93489909

Prosjektbeskrivelse:

Prosjektet vil belyse de utviklingsmessige kostnadene ved voldelig konflikt, både i et kortsiktig perspektiv, og på lenger sikt, med spesielt vekt på Norges krigsdeltakelse i Afghanistan og i Libya. Det vil således være naturlig å fokusere både på konfliktens direkte ødeleggelser og ressurser benyttet til krigføringen, men også på mer langsiktige sammenhenger mellom voldelig konflikt og samfunns bærekraftige utvikling. Prosjektet er blant annet fundert på tanken om "positiv fred", som tar utgangspunkt i at fred ikke bare er fraværet av konflikt, men en tilstand preget av respekt for menneskerettighetene (inkludert økonomiske rettigheter), ressursfordeling, og fravær av strukturell vold. Faktorer som bør trekkes inn i en slik analyse inkluderer utgifter til militære formål, konsekvensene av ødeleggelser av infrastruktur, helsevesen og utdanningssystem, samfunnsmessige konsekvenser av store ungdomsgenerasjoner eksponert for og oppvokst i krig, og såkalt hjerneflukt forårsaket av migrasjon fra konfliktrammede områder.

Bakgrunn for prosjektet:

Prosjektet vil medføre en videreføring av mye av det arbeidet Fredslaget har påbegynt, spesielt med hensyn til våpenhandel og globale militære utgifter, og er planlagt å være en del av organisasjonens langsiktige arbeid også i årene som kommer. Vi ønsker gjennom dette å styrke Fredslagets posisjon som vaktbikkje og ressursbank, og øke både mediernes, andre organisasjoners og befolkningens oppmerksomhet om norsk våpeneksport, og Norges deltagelse i internasjonale militære intervensjoner i Afghanistan og Libya.

Store internasjonale aktører som arbeider med utviklings spørsmål, som FN og Verdensbanken, erkjenner at voldelig konflikt, krig og utgifter til militære formål, kan ha en negativ innvirkning på sosioøkonomisk utvikling, og at negative utviklingstrender kan medvirke til voldelig konflikt. Denne erkjennelsen har fått ulike utløp, med FNs nye bærekraftsmål som den kanskje mest nevneverdige. Mål nummer 16 i FNs globale veikart for bærekraftig utvikling handler om å fremme fredelige og inkluderende samfunn med velfungerende rettssystemer og ansvarlige institusjoner på alle nivå. Litt nærmere hjemme, har regjeringen, i forslag til Statsbudsjett for 2016, også påpekt sammenhengen mellom utvikling og voldelig konflikt. I tillegg inneholder norske retningslinjer for eksport av militært materiell en anmodning om forsiktighet rundt eksport av militært materiell til stater hvor misforholdet mellom utgifter til militære formål og sosiale og utviklingsformål er stort.

Erkjennelsen av sammenhengen mellom voldelig konflikt, militære utgifter og utvikling har imidlertid ikke ført til noen bred bevisstgjøring rundt tematikken. Til tross for at fagfeltet er gjenstand for noe oppmerksomhet ved visse forsknings- og læringsinstitusjoner, som PRIO, har nedslagsfeltet for den kunnskapen som produseres vært relativt smalt. For eksempel er tematikken i svært liten grad dekket i nasjonale

nyhetsmedier, og det er lite informasjon tilgjengelig som ikke er myntet på et akademisk publikum og som dermed vanskelig når ut til den norske befolkningen generelt.

Det er behov for å øke oppmerksomheten rundt denne problematikken og gjøre kostnadene ved Norges krigsdeltakelse mer synlig. For at Norge skal kunne føre en utviklingspolitikk som bidrar til bærekraftig utvikling i andre deler av verden er det behov for en god forståelse av hvordan opprustning, våpentilgang, og voldelig konflikt innvirker negativt på sosioøkonomisk utvikling, og hvordan negativ utvikling igjen kan bidra til voldelig konflikt.

Norges Fredslag har som sivilsamfunnsorganisasjon også en viktig rolle som korrektiv i forhold til politikken som til enhver tid føres av norske myndigheter. Norge har freds- og utviklingspolitiske forpliktelser, både nedfelt i eksportkontrollregelverket for militært materiell og gjennom Arms Trade Treaty, som Norge har signert, og Fredslaget vil gjennom sitt arbeid, blant annet rundt våpeneksport, belyse i hvilken grad Norge overholder disse forpliktelsene.

I tillegg er det behov for aktører som gjør informasjon om freds- og utviklingstematikk mer tilgjengelig for et bredere publikum, og som inspirerer til folkelig engasjement og debatt. Fredslaget vil produsere og distribuere relevant informasjon om kostnadene ved Norges krigsdeltakelse i Afghanistan og Libya med mål om å nå ut til et bredest mulig publikum. Dette vil legge til rette for en mer opplyst debatt og åpne for et sterkere folkelig politisk engasjement basert på informerte avgjørelser. Dette er en viktig del av et fungerende demokrati, og spørsmål som er så viktige som Norges deltagelse i krig burde forankres i opplyste diskusjoner i befolkningen og bred folkelig deltagelse. I så måte vil Fredslagets arbeid være et viktig bidrag.

Aktiviteter i prosjektet:

Aktiviteten planlagt under prosjektet er inndelt i 2 hovedgrupper. De nevnte tematiske områdene vil også berøres gjennom foredrag, medieinnspill og intervjuer ved forespørsel, samt gjennom deling av relevant informasjon gjennom sosiale medier. I tillegg vil Fredslaget fortsette å delta på Stortingshøringer og møte politiske partier i forbindelse med aktuelle saker: 1. Rapport om de utviklingsmessige kostnadene av Norges krigsdeltakelse i Afghanistan Fredslaget vil gjennom rapporten belyse hvordan Norges militære operasjon i Afghanistan har påvirket nasjonal og lokal sosioøkonomisk utvikling, og hva Norges krigsdeltakelse har kostet sammenlignet med kostnader til humanitære – og utviklingsformål. Rapporten vil rette søkelys mot hvordan tiår med krig har påvirket Afghanistans utvikling, både i forhold til direkte ødeleggelser av infrastruktur og økonomisk og sosialt viktige institusjoner, og investeringer kanalisert til militære formål framfor formål som i større grad kunne ha bidratt til sosioøkonomisk utvikling. I tillegg til å vise med tydelige praktiske eksempler hvordan voldelig konflikt kan påvirke bærekraftig utvikling, vil rapporten ta for seg Norges rolle, som blant annet vil basere seg på den uavhengige evalueringsrapporten om Norges deltakelse i Afghanistan som kommer i begynnelsen av juni 2016. Rapporten vil være av begrenset lengde og med et tilgjengelig språk for nå ut til en bredest mulig målgruppe. Rapporten vil bli sendt ut til våre medlemmer, publiseres på vår hjemmeside www.fredslaget.no, og trykkes opp og distribueres på våre arrangementer. 2. Informasjonskampanje om Libya etter intervensjonen Den militære intervensjonen i Libya i 2011 har hatt en enorm innvirkning på utviklingen i landet i årene etterpå. Ikke bare har Libya blitt rammet av noe som nærmest kan klassifiseres som en statskollaps, men landet har også blitt et utgangspunkt for storstilt menneskesmugling, både av libyere og mennesker fra andre afrikanske land. Norge deltok i intervensjonen med bruk av jagerfly. Gjennom fakta-ark, artikler på bloggen «Folk lager fred» og Fredslagets nettside, deling av relevant informasjon gjennom sosiale medier, utvikling av informasjonsmateriell og seminar vil Fredslaget rette søkelys mot de utviklingsmessige konsekvensene av Libyas sammenbrudd, både i Libya selv, samt i landets tilgrensende områder. I tillegg vil materialet presentere alternativer til militærintervensjon som var aktuelle i 2011, inkludert støtte til dialogprosesser og til aktører innen det libyske sivilsamfunnet, som kunne ha bidratt til en annen situasjon enn den vi ser i landet i dag. Det vil også være et mål å nå ut i større nyhetsmedier med utspill rundt dette temaet. Norges Fredsråd lanserte i 2013 et krav om en offentlig, uavhengig granskning av den norske krigsdeltagelsen i Libya, og med fraværet av en offisiell respons på kravet, vil denne aktiviteten initiere arbeidet med en evaluering av Norges krigsdeltakelse i Libya. Målsetning: Fredslaget vil søke å presentere relevant fagstoff på en engasjerende og lett forståelig måte, både gjennom egne kanaler, som blogger, hjemmeside, og sosiale medier, og gjennom større nasjonale nyhetsmedier, for å nå ut til en

bredest mulig del av befolkningen. Informasjonen skal holde et høyt faglig nivå, skal bidra til å fremme fredspolitiske spørsmål i det offentlige ordskiftet, bidra til å påvirke kursen i norsk freds- og utviklingspolitikk, og generelt føre til økt forståelse i befolkningen rundt disse spørsmålene. I tillegg vil vi også tilby foredrag til skoler, engasjerte grupper, organisasjoner og lignende. Prosjektet er en viktig del av arbeidet til Fredslaget, og er på mange måter en fortsettelse av arbeid påbegynt under tidligere perioder. På overordnet nivå ønsker vi å skape økt bevissthet rundt og forståelse av temaer som våpenhandel, ikke-voldelig konflikthåndtering, voldelig konflikts innvirkning på utvikling, og Norges rolle som militærmakt globalt sett. Dette er alle temaer som er ansett som av høy viktighet i organisasjonens strategiske planer, og som det er planlagt å fortsette å fokusere på i årene framover. Dette prosjektet passer i så måte svært godt inn i Fredslagets mer overordnede planer.

